

Kwaliteits- criteria

Voor disciplines werkzaam in een Centrum Seksueel Geweld voor slachtoffers die langer dan acht dagen geleden seksueel geweld meemaakten.

CSG

Centrum **Seksueel Geweld**

www.centrumseksueelgeweld.nl

Vooraf

... “In Nederland geven bijna 2 miljoen mensen aan dat ze misbruik hebben meegemaakt. De helft daarvan, dus 1 miljoen mensen, ondervindt daarvan problemen in het dagelijks leven. Ze lopen psychisch en lichamelijk vast en hebben moeite met relaties. Wetenschappelijke studies tonen een duidelijk verband aan tussen seksueel misbruik en latere problemen, waarbij comorbiditeit - verschillende problemen die naast elkaar bestaan - eerder regel dan uitzondering is. Nog te vaak wordt te weinig erkend dat seksueel misbruik verstrekende gevolgen heeft voor een mensenleven en een specifiek onderwerp is binnen de hulpverlening waar je expertise voor in huis moet hebben.

Slachtoffers van seksueel misbruik verdienen de beste hulp die er is. Maar die krijgen ze niet altijd. Het uitblijven van goede hulp betekent dat psychische en/of lichamelijke klachten aanhouden, en dat er meer kans is op revictimisatie. Het moment dat slachtoffers van seksueel misbruik vragen om hulp bij het Centrum Seksueel Geweld (CSG), is dan ook een cruciaal moment. Zeker als het gaat om langdurig misbruik in de kindertijd waarover ze nooit, tegen niemand, iets hebben verteld. Jarenlang lopen ze rond met een geheim, met alle negatieve gevolgen van dien. Dat zij om hulp vragen, is dus uitzonderlijk...”

Iva Bicanic, landelijk coördinator CSG.

Het CSG laat in de jaarcijfers zien dat het aantal mensen dat contact zoekt met het CSG omdat zij ooit in hun leven seksueel geweld hebben meegemaakt, sterk stijgt. Deze mensen ervaren veelal klachten in hun dagelijks leven, hun verhalen zijn schrijnend. Zij verdienen deskundige begeleiding en/of behandeling, vanaf het moment dat zij zich bij een CSG melden.

Het CSG heeft haar visie en werkwijze t.a.v. seksueel geweld dat langer dan acht dagen geleden plaatsvond doorontwikkeld in een handreiking. De kwaliteitscriteria voor seksueel geweld dat langer dan acht dagen geleden plaatsvond vormen hiertoe de basis. Deze landelijke kwaliteitscriteria zijn opgesteld door de Raad van Advies van het Centrum Seksueel Geweld en vastgesteld op 16 september 2021. Direct hebben meegewerkt:

Aafke van der Hoop (†)

Coördinator CSG Zeeland

Vera Schuller

Coördinator CSG Amsterdam-Amstelland

Charlie van der Weijden

Coördinator CSG Flevoland en
Gooi & Vechtstreek

Margot Vlutters

Coördinator CSG Twente-Achterhoek

Gerda de Groot

Coördinator CSG Friesland

Iva Bicanic

Raad van Bestuur Stichting Landelijk CSG

Deze kwaliteitscriteria zijn geldig tot 1 januari 2024.

Inhoudsopgave

1. Algemene criteria	04
2. Kwaliteitscriteria ten aanzien van forensische disciplines	05
Opsporing in zedenzaken	
3. Kwaliteitscriteria en competenties ten aanzien van medische zorg	06
Competenties medische zorgverlener	
4. Kwaliteitscriteria ten aanzien van psychologische zorg	08
Kwaliteitscriteria en competenties casemanagement	

1. Algemene criteria

- Een Centrum Seksueel Geweld (CSG) biedt op werkdagen informatie, advies en psychologische zorg aan iedereen die > 8 dagen geleden seksueel geweld heeft meegemaakt.
- Medische en psychologische zorg wordt door bevoegd en bekwaam personeel uitgevoerd, dat deze werkzaamheden tot haar/zijn dagelijkse taken heeft of regelmatig uitvoert.
- Professionals van het CSG hebben casuïstiekoverleg en doen aan procesevaluatie en scholing.
- Van alle professionals wordt verwacht dat zij zich bekwaam en bevoegd achten. Met bekwaamheid wordt bedoeld dat de professional naar eigen inschatting de (actuele) vaardigheden bezit om in de context van het Centrum Seksueel Geweld de aan hem of haar toebedeelde taak uit te voeren.
- De zorg wordt gecoördineerd door één persoon (casemanager of zorg coördinator).
- De zorg wordt door zo min mogelijk personen en disciplines uitgevoerd.
- De zorg is integraal, multidisciplinair en intersectoraal.
- De zorg is gericht op het slachtoffer en eventueel gezinssysteem.
- Een CSG hanteert de Meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling, inclusief kindcheck.
- Professionals die werkzaam zijn in een CSG beschikken over op de situatie toegesneden communicatieve vaardigheden.
- Een CSG stemt, indien gewenst, af met Slachtofferhulp Nederland voor sociale, juridische en financiële dienstverlening.
- Een CSG heeft een sociale kaart en kan slachtoffers verwijzen naar een GGZ-instelling voor verdere diagnostiek en behandeling.
- Een CSG informeert slachtoffers en verwijzers over de mogelijke gevolgen van seksueel geweld en adviseert over preventieve interventies en behandel mogelijkheden.

2. Kwaliteitscriteria ten aanzien van forensische disciplines

Bij seksueel geweld dat > 8 dagen geleden heeft plaatsgevonden zullen de mogelijkheden voor forensisch onderzoek anders zijn dan bij een melding waarbij het seksueel geweld < 7 dagen geleden plaatsvond. Dit hangt samen met de termijn waarbinnen sporenonderzoek en acute medische zorg nog relevant zijn. Wel is het altijd mogelijk dat een slachtoffer een informatief gesprek met de zedenrecherche heeft. Het slachtoffer kan vervolgens aangifte doen wanneer er sprake is van een strafbaar feit volgens de wettelijke kaders.

In opdracht van de politie, of op verzoek van andere disciplines kan een aanvraag tot letselbeoordeling worden gedaan.

Opsporing in zedenzaken

- In de Aanwijzing Zeden (2016A004) van het Openbaar Ministerie en de Politie-instructie Zeden (01-01-2016) zijn kwaliteitsnormen beschreven voor de opsporing in zedenzaken.
- Bij de opsporing is de houding van de politie neutraal, kritisch en gericht op waarheidsvinding. Daarbij worden belangen van het slachtoffer, maar ook die van de verdachte en de samenleving centraal gesteld.
- De politie zorgt er voor dat slachtoffers van zedendelicten of andere betrokkenen op de juiste manier worden opgevangen en dat zij geïnformeerd worden over hun rechten, de bestaande mogelijkheden tot ondersteuning en mogelijke vervolgtrajecten. Secundaire victimisatie en overbelasting worden daarbij zoveel mogelijk voorkomen.
- De coördinatie van de opsporing van een zedendelict is voorbehouden aan zedenrechercheurs van het Team Zeden van de politie.
- In elke regionale eenheid is het Team Zeden tijdens kantooruren bereikbaar en zo nodig zijn zedenrechercheurs altijd direct inzetbaar.
- Het verhoor van slachtoffers, disclosure-getuigen en verdachten is voorbehouden aan (gecertificeerde) zedenrechercheurs.
- Het verhoor van minderjarigen tot 12 jaar wordt uitgevoerd door gecertificeerde studioverhoorders in de kindvriendelijke verhoorstudio.
- Alle verhoren worden tenminste auditief geregistreerd.
- Het is niet mogelijk om een politieverhoor te combineren met een interview of (taxatie) gesprek in het kader van behandeling, diagnostiek of hulpverlening. Het politieverhoor kan met toestemming van het slachtoffer ten dienste gesteld worden aan de hulpverlening indien dat voor de voorkoming van belasting van het slachtoffer noodzakelijk is.

3. Kwaliteitscriteria en competenties ten aanzien van medische zorg

Doel van de medische zorg is het voorkomen van soa en zwangerschap en/of het behandelen van de lichamelijke gevolgen van seksueel geweld.

- Indien nodig wordt medische zorg georganiseerd, dan wel gecoördineerd vanuit het CSG. Veelal betreft dit contact met de huisarts, GGD en/of een medisch specialist.
- Het CSG bewaakt dat medische zorg zo min mogelijk belastend is voor het slachtoffer (niet vaker dan nodig).
- Het CSG bespreekt preventieve zorg van seksueel overdraagbare aandoeningen (soa) en andere infectieziekten. Het CSG biedt begeleiding en (screenings)diagnostiek van soa aan (conform Multidisciplinaire richtlijn (MDr) Soa voor de 2e lijn, RIVM draaiboek Consult seksuele gezondheid en de soaspecifieke LCI richtlijnen) op de volgende momenten na het seksueel geweld: 2 weken (chlamydia, gonorrhoe, syfilis, hepatitis B en hiv), 3 maanden (syfilis, hepatitis B en hiv) en zo nodig 4 maanden bij gebruik PEP (hiv);
- Het CSG biedt, dan wel organiseert, behandeling inclusief partnermanagement (conform MDr Soa voor de 2e lijn en het RIVM draaiboek Soa en hiv partnermanagement), geeft informatie en counseling indien een soa wordt aangetoond.
- Het CSG biedt begeleiding, zwangerschapstesten en adequate verwijzing aan indien het slachtoffer mogelijk (ongewenst) zwanger is.
- Het CSG zorgt dat zij kennis heeft van de verschillende drugs en andere middelen die gebruikt kunnen worden om een slachtoffer te drogeren, de gevolgen en behandel mogelijkheden.
- Het CSG zet medische / seksuologische / psychologische zorg in dan wel verwijst gericht door bij o.a. buikklachten, bekkenbodemp Problemen, gynaecologische klachten, problemen bij intimiteit en seksualiteit en/of chronische stress.

Competenties medische zorgverlener

Onderstaande competenties betreffen de competenties van de medisch specialist verbonden aan het CSG, dan wel de competenties van een medische discipline buiten het CSG.

- De competenties van en de zorg door de medische zorgverlener kunnen door één of meerdere medische zorgverleners/disciplines worden geleverd, het heeft de voorkeur de zorg door zo min mogelijk verschillende personen te laten uitvoeren.
- De medische zorgverlener is bevoegd en bekwaam om de benodigde medische zorg te verlenen inclusief het verrichten van gynaecologisch en proctoscopisch onderzoek in het algemeen en bij slachtoffers van seksueel geweld specifiek, dan wel verwijst naar een medisch specialist.
- De medisch zorgverlener is op de hoogte van de lokale werkwijze van het CSG en de betrokken ketenpartners, dan wel laat zich door het CSG informeren.
- De medische zorgverlener is bekwaam om de eigen werkzaamheden uit te voeren binnen de context van doorgemaakt seksueel geweld
- De medisch zorgverlener heeft actuele kennis over de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en de handelwijze bij signalen op dit vlak.
- De medische zorgverlener heeft actuele kennis van de medische (lichamelijke) gevolgen van seksueel geweld.
- De medische zorgverlener heeft actuele kennis van preventieve en curatieve (diagnostiek en behandeling) soa-zorg en -begeleiding en verwijzingsmogelijkheden.
- De medische zorgverlener heeft actuele kennis van diagnostiek, counseling en verwijzingsmogelijkheden bij een mogelijke (ongewenste) zwangerschap
- De medische zorgverlener heeft kennis van de psychologische en psychosomatische gevolgen van seksueel geweld en de invloed hiervan op de medische zorg, en andersom.
- De medisch zorgverlener heeft kennis en ervaring (of raadpleegt anderen) in het bieden van zorg aan kinderen, jeugdigen en mensen met een verstandelijke beperking.
- De medisch zorgverlener voert de geboden zorg uit en stemt zonodig af met medisch en/of forensisch specialisten.
- De medische zorgverlener past de communicatie en benadering aan op slachtoffers van seksueel geweld.
- De medisch zorgverlener is in staat in te schatten welke informatie voor de andere professionals (bijvoorbeeld psychologische hulpverlening) van belang is met het oog op overdracht.

4. Kwaliteitscriteria ten aanzien van psychologische zorg

Doel van de psychologische zorg is het verminderen van stress door het seksueel geweld en het voorkomen danwel behandelen van een Post Traumatische Stress Stoornis (PTSS) en/of andere psychiatrische stoornissen. De psychologische zorg bestaat uit screening, psycho-educatie/begeleiding, diagnostiek en behandeling. De casemanager van het CSG biedt screening, psychoeducatie en begeleiding bij misbruikgerelateerde problematiek. Het CSG biedt zelf geen diagnostiek en behandeling, maar verwijst daartoe naar de gespecialiseerde GGZ.

Kwaliteitscriteria casemanagement

Voor slachtoffers bij wie het seksueel geweld langer dan acht dagen geleden plaatsvond, is de casemanager het eerste aanspreekpunt. Wanneer er meer professionals betrokken zijn dan is de casemanager de schakel tussen de verschillende professionals/disciplines. De casemanager verricht waar mogelijk zelf de begeleidende zorg, ondersteunt bij het nakomen van afspraken en/of schakelt zonnodig andere professionals in. De casemanager heeft geen behandelende taak, maar wel een (afgeleid) beroepsgeheim en deelt daarom geen gegevens van slachtoffers met derden zonder toestemming.

Het doel van de zorg aan slachtoffers >8 dagen geleden door de casemanager is het verminderen van misbruikgerelateerde problematiek door middel van:

- het bieden van een luisterend oor;
- screening middels valide screeningslijsten;
- het geven van passende informatie, advies en/of psycho-educatie;
- indien nodig, verwijzen en/of begeleiden naar de juiste zorg of hulp op medisch, praktisch, psychisch en/of juridisch gebied. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de lokale sociale kaart.

Er wordt op maat gewerkt: één gesprek kan genoeg zijn maar er kunnen, in overleg, meer gesprekken geboden worden. De geboden hulp door de casemanager is deskundig, laagdrempelig, methodisch, misbruikspecifiek, traumasensitief,

transcultureel, individueel- en systeemgericht. Er wordt gewerkt met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, inclusief de kindcheck.

Inhoud en werkwijze van de begeleiding zijn beschreven in een handleiding. Deze handleiding is eigendom van het CSG en richt zich o.a. op:

- het seksueel geweld als zodanig en de bijbehorende context;
- actuele en ervaren (on)veiligheid;
- contact met (zeden)politie;
- rol en betekenis van het systeem/netwerk;
- fysieke klachten en medische zorg;
- psychische klachten;
- behandel mogelijkheden;
- dienstverlenende organisaties/sociale kaart.

Competenties casemanager

- De casemanager is een bevoegd en bekwaam deskundige zorgprofessional op minimaal HBO niveau.
- Borging van de kwaliteit van de geboden zorg geschiedt binnen het CSG door de geprotocolleerde werkwijze o.b.v. de kwaliteitscriteria CSG én door intervisie en/of supervisie;
- De casemanager heeft actuele kennis van seksueel geweld, de prevalentie en de gevolgen van seksueel geweld op alle leeftijden.
- De casemanager heeft actuele kennis van de medische (lichamelijke), psychosomatische,

- psychosociale en seksuologische gevolgen van seksueel geweld.
- De casemanager heeft kennis van overlevingspatronen, herstelproces, veerkracht en kan onderscheiden waar begeleiding / behandeling wel/ niet nodig is.
 - De casemanager kent de achtergronden en effecten van victim blaming en beschikt over passende interventies t.a.v. signaleren, bespreken, begeleiden, doorverwijzen.
 - De casemanager heeft kennis van de destructieve interactie(gezins)patronen bij seksueel geweld, kent beschermende en risicofactoren, heeft kennis van pleger-/daderprofielen.
 - De casemanager kent verschillende vormen zoals date-rape, misbruik binnen familie/sport/kerk/ homoscene, grooming, sexting en sextortion, is hierop professioneel alert en weet, wanneer aan de orde, hiermee om te gaan.
 - De casemanager heeft actuele kennis van trauma en Post traumatische Stress Stoornis (PTSS).
 - De casemanager biedt op bovenstaande thema's relevante evidence based psycho-educatie en begeleiding.
 - De casemanager is in staat misbruikspecifiek te werken, d.w.z. kent de dilemma's t.a.v. onthulling, biedt vertrouwen en veiligheid, vraagt door, gaat de misbruikervaringen niet uit de weg, weet wat wel en niet te doen en wat hierin passende begeleidende interventies zijn.
 - De casemanager herkent depressie en angst (m.b.v. de screeningslijsten) of andere psychosociale/ psychiatrische stoornissen en weet wanneer door te verwijzen danwel contact te leggen met bestaande hulpverlening.
 - De casemanager herkent suicidaliteit en weet hiermee om te gaan.
 - De casemanager heeft goede communicatieve en motiverende vaardigheden en probeert contact te onderhouden als het slachtoffer zorg gaat mijden.
 - De casemanager houdt rekening met culturele diversiteit, en beschikt over transculturele communicatieve vaardigheden en interventies.
 - De casemanager werkt sekse- en genderspecifiek; heeft kennis over man/vrouw verschillen in hulpvraaggedrag en gevolgen van misbruik en is in staat daarmee om te gaan. De casemanager kent de definitie t.a.v. LHBTIQ en weet hiermee om te gaan.
 - De casemanager heeft actuele kennis over het forensische en juridische opsporingsproces.
 - De casemanager heeft globale kennis van Soa, HIV/PEP, Hepatitis B, zwangerschap(spreventie).
 - De casemanager heeft actuele kennis en overzicht over de benodigde medische en psychosociale diagnostiek, behandeling.
 - De casemanager heeft actuele kennis van de sociale kaart van medische en psychologische hulpverleners en onderhoudt waar nodig contact met de verschillende hulpverleners.
 - De casemanager kent de convenantpartners van het CSG en heeft tevens actuele kennis van de sociale kaart van medische en psychologische hulpverleners.
 - De casemanager heeft kennis van de meldcode HG & KM en kent de werkwijze van. het desbetreffende CSG.
 - De casemanager werkt conform de AVG en hanteert het klachtenreglement van de eigen organisatie.
 - De casemanager is op de hoogte van de landelijke structuur en samenwerkingsafspraken en weet hoe de andere CSG's te bereiken.

Stichting Landelijk

Centrum **Seksueel Geweld**

 80223257

 info@centrumseksueelgeweld.nl

 0800 - 0188

www.centrumseksueelgeweld.nl

